

Odesszai testvérlelapunkból

„Zöld” öt éves tervek

A déli nap melegétől nyáron nagyon kellemes a hőmérséklet Odesszában. A nedves tengeri levegő, a zöld kertek növényzete enyhíti a rekkenő hőséget, így a déli forróságban az árnyékos utcákon egy kis hűvösséget találunk.

Azonban aki ismeri a város történelmét, tudja, hogy a volt kopár területek zöldövezetét az odesszai emberek keze munkája alakította ki.

A Nagy Honvédő Háború éveiben a város ültetvényeit sokat szenvedtek. Csermork, Uljanov fáit teljesen kiirtották, Kujalpickij és Hadzhibejszkij parkjait pedig előtölte a tengervíz. Fájdalmas volt nézni a ki-

irtott, elégett ligeteket. A város lakói elhatározták, hogy igyekeznek minél előbb visszaállítani szülővárosuk szépségét.

A negyvenes évek végén kidolgozták azt a tíz évre szóló tervet, amely Ukrajna városai — főként Odessza — körüli zöldövezet kialakítását tűzte ki célul. Két öt éves terv alatt ültették a Dajnyickij parkot, melynek területe ezer hektár, Knizsanovszkijt (240 ha), s a Lenin parkot (50 ha). A Nagy Október 50. évfordulójának emlékére is telepítettek egy új parkot.

A parkok, sétányok területe 1158 hektárra nőtt a városban. Minden odesszai lakosra 11,2 négyzetméter területű zöldövezet jut. Azon-

ban az utolsó öt éves terv nem érte el a kívánt eredményt. Az újonnan telepített zöldnövényzet csak 68,6 hektárnyi. Jelentősen kevesebb, mint amit terveztek. Az ilyen jelentős csökkenésnek oka volt a kidolgozatlan szervezés, elégtelen tervezés. Ezeket szükség szerű kikerülni annak érdekében, hogy a múlt hibái ne ismétlődjenek meg.

A 10. öt éves terv alapján a városban 961 hektár terület parkot, sétányt kell kialakítani. Minden odesszai ember feladata — segítséget nyújtani a parkok létrehozásában.

Olga Dudnyicsenko
kertészmérnök

Geodéziai műhold

A szovjet és amerikai szakemberek ma már a legkülönbözőbb célú űreszközöket bocsátják fel a világűrbe, s ezek között nagyon sok olyan mesterséges hold van, amely közvetlenül is nagymértékben segíti a földi kutatók munkáját. Ezek sorába tartozik az a LAGEOS nevű amerikai geodéziai műhold, amelyet ez év áprilisában küldtek fel több ezer kilométer magas Föld körüli pályára (a Lageos elnevezés a Laser Geodynamic Satellite kifejezés rövidítéséből ered). A csupán 60 centiméter átmérőjű hold felületét 426 darab — lézersugarat visszaverő — tükröcske borítja. Ezek segítségével 5 centiméternyi pontossággal határozhatják meg a földi lézerek a műhold helyzetét. Mivel a hold tömege viszonylag igen nagy — több mint 400 kilogramm —, mozgását a légellenállás és a sugárnyomás csak elhanyagolható mértékben befolyásolja. A centiméteres pontossággal meghatározott holdtávolságból Földünk kéregmozgására és a Föld egyéb geodinamikai jelenségei okozta lassú elmozdulásokra kívánnak következtetni a tudósok. Remélik, hogy az ilyen típusú holdak nagyobb számban való felbocsátása és jelzéseik gyors, pontos kiértékelése révén fontos információkat kapnak majd a földrengések, vulkánkitörések várható helyének és időpontjának meghatározásához. A NASA egy másik, ehhez hasonló felépítésű műholdat is Föld körüli pályára juttatott, hogy gravitációs méréseket végezzen a relativitáselmélet kísérleti ellenőrzéséhez. Az említetteknek kívül az USA ebben az évben még 14 távközlési, 2 meteorológiai és egy navigációs műholdat bocsát még fel, részben belföldi „használatra”, részben külföldi partnerek, megbízók számára.

Fogalmak — közelről

Gazdasági prognózis

A jövőre vonatkozó, esetleg számszerűen is megfogalmazott előrejelzés a gazdaság állapotában bekövetkező főbb változásokról és legfontosabb folyamatokról. A leginkább elterjedt értelmezés szerint a prognózis a múltbeli fejlődés jövőbeni következményeinek előrevetítése. Fontos a különbségtétel a hosszú távú tervek és a prognózisok között. A terv ugyanis a jövőbeni célokat és azok megvalósítására vonatkozó elhatározásokat, eszközöket tartalmazza. Ezzel szemben a prognózis az események pusztá előrelátását, passzív tudomásulvételét jelenti.

A szocializmusban értelemszerűen és szükségszerűen a terveknek van nagyobb jelentőségük. Mindemellett a KGST-országok komplex programja a tervezés és a tervezettség fejlesztésére napirendre tűzte a prognosztizálást; előrejelzések kidolgozását a gazdaság, a tudomány és a technika legfontosabb területén, a prognosztizálás módszereinek tapasztalatcseréjét, sőt a közös prognosztizálást is. Az együttműködés keretében ilyen előrejelzések készültek eddig például a fűtőanyag-energetikai bázisról, a várható felhasználásról.

Piackutatás

A piackutatás a beszerzéssel és értékesítéssel kapcsolatos gazdasági döntések információs rendszere. Közvetlenül meghatározva: a piac, vagy annak valamely része, az áru vagy szolgáltatás, a kereslet vagy a kínálat, vagy pedig a piac általános helyzetéről és változásáról szóló, rendszerezett és feldolgozott információk tömege.

Gazdaságirányítási rendszerünkben a piackutatás, tehát a fogyasztók, felhasználók igényei felmérésének szerepe és jelentősége megnövekedett, szélesedett a piackutatással foglalkozó szervezetek tevékenysége is.

A piackutatás különféle céljai szerint az alábbi információk gyűjtése, rendszerezése válhat szükségessé:

1. A termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkozó információk: ezek kiterjedhetnek mennyiségre, minőségre; választékra, csomagolásra stb.

2. A piac felvételképességére vonatkozó információk: ebben a keretben vizsgálhatók a piac reális, várható szükségletei, új termékek bevezetésének lehetősége, a piac telítettsége stb.

3. A piac szervezetszerűsége vonatkozó információk: értékesítési és fogyasztási hálózatra, az értékesítési rendszer várható telepítése, a forgalom, a fogyasztás ütemessége stb.

4. Az árakra vonatkozó információk: ezzel kapcsolatban gyűjthetők a versenytársak árpolitikájára, árkalkulációjára, az ármódosítások várható hatására, az optimalítás, a versenyképes árakra vonatkozó ismereteket stb.

5. A vásárlók, a fogyasztók magatartására vonatkozó információk, amelyek a vásárlók jövedelmi viszonyait, vásárlási és fogyasztási szokásait mutatja.

A piackutatás szerepe és szükségessége áruforgatás — beruházási javak, fogyasztási cikkek, azon belül: műszaki cikkek, divatcikkek stb. — különbözik. Hasonló a helyzet a belső és külső piaci értékesítés esetében. A fejlett tőkés országokba történő kivitelnek mindig nélkülözhetetlen feltétele a piackutatás.

Kiskerti növényvédelem

Az utóbbi időszakban elkezdődött őszi felmelegedés hatására a káposztafélék levelein ismét felszaporodtak a levétetevők. A most kifejlődő egyedek rakják a telelő tojásokat, ezért az ebben az időszakban végrehajtott hatékony védekezéssel a jövő évi kártételt csökkenthetjük.

Vegyszeres védekezésre a rövid várakozási idejű Pirmort és Unifosz 50 EC-t javasoljuk. Lényeges a mechanikai védekezés is. Nagy jelentősége van a növényi maradványok megsemmisítésének, mert a telelő tojások elsősorban a káposzta törzsa részén találhatók.

A meleg időjárás kedvezően befolyásolta a bagolylepkek fejlődését is, ennek következtében jelenleg is nagy mennyiségű hernyó károsítja a zöldségfélékben.

Az ellenük való védekezés a fentiekhez hasonlóan a jövő évi kártételt is mérsékli. Permetezéshez Satoxot vagy Flibol E-t használjunk.

Almaexport

Szabolcs-Szatmár megyében a várható 35—36 ezer vagon almatermésből csütörtökig hozzávetőlegesen 16 ezer vagonnal takarítottak be. A szedéssel párhuzamosan halad az expontra szánt gyümölcs szállítása is. A legnagyobb megrendelő a Szovjetunió.

Atomerőműalkatrész-gyár

A Szovjetunióban megkezdtek az első olyan gyár építését, amely az atomerőművek számára készíti majd alkatrészeket. A szakosított üzem létrehozását a szovjet atomenergetika dinamikus fejlődése indokolja. A 10. öt éves tervidőszak folyamán 13—15 millió kilowatt össz-

teljesítményű atomerőmű lép majd üzembe, s az egyes reaktorok teljesítménye eléri majd az 1—1,5 millió kilowattot. A hatalmas atomerőpark szükség szerű javításával járó holt idők maximális csökkentése érdekében kell létrehozni a specializált alkatrészgyárat.

A szórakozottság átka

Nem tudom, ki hogy van vele, én férfiasan bevallom: szórakozott ember vagyok. Hányszor rezzentett már fel az utcán egy-egy hársányi rámköszöntés, sőt olyan is előfordult, hogy a könyvesboltból távozva, a negyedik sarkon vettem észre, hogy a rég áhitott könyvet a csomagolóban felejtettem. Elismerem, esetem nem tipikus, de attól tartok, egy-két kaland, ami a szórakozott emberrel megeshet, legalábbis tanulságos lehet.

Tételezzük fel: betér egy hölgy a Delta Kereskedelmi Vállalat illatszerboltjába. Mit tesz isten (amúgy is annyi baja lehet az embernek), nem túlságosan ügyel mindarra, amit félig-meddig automatikusan a kosarába tesz. A fizetés után két darab fogkefe (fogyasztói ára 7, azaz hét forint) véletlenül a táskába kerül. Nincs bocsánat: azonnal ilyenkor különlegesen éber és agilis eladók tömege rohanja meg, egy helyiségbe lökdösi, kiemeltlen jegyzőkönyvvétel, hangnem — de hát mindezt hangnem alkalmazható

egy közönséges tolvajjal szemben? — ennek megfelelő.

A tolvajok ellen határozottan fel kell lépni. A fűzőld. Az ég kék. A világ ilyen istenien egyszerű. Hogy micsoda? Bizalom? „ÉN MÁR MINDENKIRŐL MINDENFÉLE ROSSZAT EL TUDOK KÉPZELNI” — mondja az üzletvezető. Akkor bocsánatot kérek. Szórakozottságom bizonygatásával az ímént én is minden bizonnyal csak valamilyen titkolt gaztettemet akartam leplezni, lehet, hogy még a Kennedy-gyilkosságban is bűnrészes vagyok.

Azt mindenesetre érdekes volna tudni, vajon mit tud elképzelni ez a bizonyos üzletvezető — önmagáról. Hadd segítsek neki: mondatától talán már csak alig néhány lépés az üzletvezetői „aki nem velünk, az ellenünk.” Úgy látszik, annyira szórakozott vagyok, hogy azt gondolom, ennek a szemléletnek nálunk már jó húsz éve vége.

Domonkos László

Új műszaki könyvek

Méréstechnikai kislexikon

Ebben a kislexikonban az olvasó megtalálja mindazokat a méréstechnikai fogalmakat és ismereteket, amelyek az iparban, a technikában, a tudomány számos területén a leggyakrabban szükségessé válhatnak. Tájelőzést ad az egyes szakmákban végzendő fontosabb mérési eljárásokról, módszerekről, a felhasználásra kerülő mérőeszközökről, mérőműszerekről, ezek elvi működéséről, a mérések végrehajtásának feltételeiről, az előírt követelményekről és sok más egyébről. A lexikon nem csupán a szakembereknek ad segítséget, hanem a laikusoknak is hasznos ismereteket nyújt.

Elektronika az autóban

Az elektronika alkalmazását az autóban gyorsítja a gépjárművekkel szemben támasztott biztonsági és környezetvédelmi követelmények fokozott szigorítása. Talán ezért is igen aktuális és sok hasznos tanácsot, új-szerűséget ad a most megjelent szakkönyv.

Antenna könyv

Karl Rothammel könyvét második kiadásban is nagy érdeklődés kíséri, hiszen az 500 oldalas könyvben az antennákkal kapcsolatos minden műszaki és építési tudnivaló és tennivaló megtalálható. Ízelítőül néhány fejezet cím: amatőr antennák mozgó állomásokhoz, rádióműsor és tévé vételére alkalmas antennák, a zavaró sugárzások elfojtása ultrarövid hullámú antennák és végül törvényes rendelkezések és ajánlások az antennák felszereléséről.

Rádió és televízió vevőkészülékek

Ez alkalommal a hetedik kötet jelent meg, amelyben összefoglalják az 1972 és 1975 közötti időszakban a kereskedelmi forgalomba került készülékek kapcsolási vázlatát és összes jellemző műszaki adatait. A könyv elsősorban a szakembereknek nyújt segítséget, de hasznosan alkalmazhatják az amatőrök is.

Hangerősítő kapcsolások

Ez a kötet öt éves gyűjtőmunka eredménye, közre-

adásával a szerző — Csaba Dániel — szeretné megkönnyíteni a hangerősítők javításával foglalkozó szakemberek és amatőrök munkáját. Elég annyit megjegyezni a könyv hasznosságáról, hogy jelenleg hazánkban több száz ezer elektromos hangerősítő berendezést használnak.

Az órák

Érdekes könyv — Magyar László gépészmérnök összeállítása. Részletesen tárgyalja az időmérés és az időszámítás elvi és gyakorlati kérdéseit, még a nap-tárak eredetével is megismerteti az olvasót. Ismerteti az óraszerkezet felépítését, beleértve a legkorszerűbb elektromos órákat is. Foglalkozik szerkezeti kérdésekkel és a velük kapcsolatos számításokkal, de nem lép túl a középiskolás matematikai anyag kereteit. Külön fejezet szól az antik órákról, ennek kapcsán a szakma múltjáról, az antik órák speciális szerkezeti és javítási kérdéseiről.

A könyvek a Műszaki Könyvkiadó gondozásában, munkáinak eredménye, közre-

A dolgozó anyák fizetett szabadnapjáról

Sz. F.-né szegedi olvasónk a második gyermeke után járó gyermekgondozási segélynek lejárta után ez év augusztus hó 1-én ismét munkába állott. Olvasónknak két gyermeke van, ezért évente öt fizetett szabadnap illeti meg. Ez évre — mivel csak öt napot tölthet ténylegesen munkában — időarányosan két munkanap fizetett szabadnapot írtak ki részére. Ismerőseitől úgy hallotta, hogy más vállalatoknál a gyermekgondozási segély lejárta után munkába visszatérő dolgozó anyák egy egész évre, tehát csökkentés nélkül kapják meg a fizetett szabadnapokat. Kéri, ismertessük, mit mond ezzel kapcsolatban a jogszabály?

Olvasónk esetében a vállalat eljárása törvénytör. A 12/1973. (XII. 23.) Mm. számú rendelet kimondja, hogy a dolgozó nő és a gyermekét egyedül nevelő apát, évenként — az eddig is élvezett fizetés nélküli szabadnapokon túlmenően — fizetett szabadnapok is megilletik. Ennek mértéke: egy gyermek után 2, két gyermek után 5, három és ennél több gyermek után pedig éven-

ként 9 fizetett szabadnap. A gyermekek számánál a 14 évesnél fiatalabb gyermekeket kell figyelembe venni. A szabadnapokat a dolgozó kívánságának figyelembevételével egyben, vagy részletekben kell kiadni. A szabadnapokra való jogosultság megállapítása szempontjából a gyermeket utoljára abban az évben kell figyelembe venni, amikor a 14. életévét betöltötte.

A fizetett szabadnapokra vonatkozóan, az úgynevezett töredékév számítása a vállalat részéről nem helytálló. Az anya a szabadnapokra teljes egészében igényt tarthat a gyermek születésének évében, valamint akkor is, ha munkaviszonya esetleg év közben kezdődött. Megilleti az anyát a szabadnap abban az esetben is, ha az év egy részében betegállományban volt, vagy szülési szabadságát, illetve gyermekgondozási idejét egy részét töltötte. Csak abban az esetben nem jár fizetett szabadnap, ha az anya a teljes naptári évet meghaladó gyermekgondozási időt töltötte.

Olvasónk erre az évre, vagyis 1976. évre teljes évi, vagyis 5 nap fizetett szabadnapra jogosult.

Dr. V. M.